

Aard delict	Procentueel aandeel	
	Geraardsbergen	deelgemeenten
Vermogensdelicten		
huisdiefstal zonder braak	5,3	1,4
inbraak	3,9	19,6
winkeldiefstal	3,5	
diefstal van veldgewassen		23,2
diefstal van dieren	0,3	2,8
diefstal door dienstpersoneel	1	
diefstal van hout	0,7	2,1
diefstal in religieuze gebouwen	0,7	2,1
herbergdiefstal	1	
beroving	0,3	
heling	0,3	
oplichting	1	0,7
brandstichting		1,4
Vernieling of beschadiging van goederen	0,3	5,3
Misdrijven tegen de openbare orde		
valse getuigenis	0,3	
opstand tegen de overheid	0,3	
weerspannigheid	0,3	1
valsheid in geschrifte	0,7	
Seksuele misdrijven		
verkrachting		0,3
incest	0,3	
aanranding van de eerbaarheid	0,3	
Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit		
Slagen en verwondingen	7,8	3,2
moord	0,3	
beledigingen	1,7	0,7
zelfmoord	1	1,7
Te vondeling leggen		0,3
kindermoord	0,3	0,7

Tabel 3: Aantal en aard van de delicten in procenten in Geraardsbergen en de deelgemeenten in 1830-1860

agrarische en economische crisis brengt de plattelandsbewoners in de diepste ellende en zorgt voor een nooit geziene plundering van de voedselvoorraden. Tegelijk steken geweld en wraakacties opnieuw de kop op. De meest hulpelozen worden verplicht om te gaan bedelen in de stad, waar de voedselbevoorrading niet in het gedrang komt. Vanaf de jaren 1850 verdwijnen de voedseldiefstallen en wordt het op het platteland opnieuw relatief rustig. Het platteland is nooit vrij geweest van

natuurrampen, die voor mislukte oogsten zorgen en van een groot aantal brandrampen. Vooral het licht ontvlambare bouw materiaal (hout en stro), waarmee in die periode tal van woningen nog zijn opgetrokken, liggen hiervan aan de basis.

Jacques DE RO
jacques.de.ro@telenet.be

Vanwaar komt skabbernak?

Het woord *skabbernak* kennen we van de uitdrukking "iemand ba zanne skabbernak pakken" dus 'iemand bij de kraag vatten' of 'iemand in de nek vastpakken'. Zoals de Nederlandse uitdrukking 'bij de kraag vatten' laat vermoeden hebben we te maken met een kledingstuk. Het woord staat als *schabbernak* in Van Dale met de vermelding 'gewestelijk'. Het wordt verklaard als 'wonderlijk of onooglijk kledingstuk', maar ook als kwajongen.

We ontleenden het woord aan het Duits *Schabernack* wat 'poets, lelijke streek, kwajongenstreek' betekent. Het woord is samengesteld uit twee delen *schaben* en *nak*. Het eerste deel *schaben* betekent 'schaven, wrijven' en het tweede deel *Nacken* 'nek'. De oudste betekenis is dus 'nekschaver' of 'nekkraabber', met andere woorden een ruige muts of een kraag die de nek krabt. Debra-bandere heeft het in zijn *Oost-Vlaams en Zeeuws-Vlaams Etymologisch Woordenboek* over 'een grove winterhoed die de nek wrijft'.

Skabbernak is niet typisch Giesbaargs want het is in vele andere dialecten bekend, maar soms met een andere betekenis. In Teirlincks *Zuid-Oostolaandersch Idioticon* vinden we de hier geldende betekenis, maar het *Woordenboek der Nederlandsche Taal (WNT)* geeft nog enkele andere betekenissen die ons onbekend zijn: wonderlijk of onooglijk kledingstuk; iemand die er wonderlijk of onooglijk uitziet; kwajongen; lichtzinnige; oude magere koe; bouwvallig huis en in de uitdrukking *op schabernak gaan*: klaplopen.

Jan COPPENS
jan@giesbaargs.be

archieven opnieuw naar de stad te brengen, wordt in Ronse zelf een mogelijke inventarisatie uitgesteld, mogelijk afgesteld.